

කුරුළුපෙත්තාගල උතුරුපියංගල රාජමහා විහාරස්ථානය සතු ඓතිහාසික වැදගත්කම සංචාරක ගමනාන්තයක් ලෙස විවෘත කළ යුතු ආකාරය පිළිබඳ ව සිදු කෙරෙන විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්.

බී.එම්.සී. මධුසංඛ බණ්ඩාර

අනුරාධපුර රාජධානි සමයට අයත් පැරණි ගල්ලෙන් සම්ප්‍රදාය නියෝජනය කෙරෙන ඓතිහාසික සිද්ධස්ථානයක් ලෙස කුරුළුපෙත්තාගල උතුරුපියංගල රාජමහා විහාරස්ථානය හඳුනාගත හැකිය. මෙම විහාරස්ථානය භාතිකාභය රජු විසින් ධම්මදින්න මහ රහතන් වහන්සේ ඇතුළු පන්සියයක් රහතන් වහන්සේලා සඳහා පූජා කරන ලද බව සැලකේ. කුරුළුපෙත්තාගල උතුරුපියංගල රාජමහා විහාරස්ථානය සතු ඓතිහාසික වැදගත්කම සංචාරක ගමනාන්තයක් ලෙස විවෘත කළ යුත්තේ කෙසේ ද යන්න පිළිබඳ ව අධ්‍යයනය කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ ප්‍රධාන ගැටලුව වූ අතර මෙම විහාරස්ථානය සම්බන්ධයෙන් විධිමත් ගවේෂණයක් හෝ පුරාවිද්‍යාත්මක කැණීමක් මෙතෙක් සිදු වී නොමැති නිසාවෙන් විධිමත් පර්යේෂණයක් සිදු කිරීමටත්, විහාරස්ථානයෙහි කලාත්මක සහ පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකම ආරක්ෂා කර ගැනීමට අවැසි යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීමටත්, මෙම විහාරස්ථානය සංචාරක ක්ෂේත්‍රයෙහි ලා විවෘත කිරීම ආදී කාරණා ඉස්මතු කිරීම මෙම අධ්‍යයනය සිදු කිරීමේ මූලික අරමුණු විය. එසේ ම ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය, ප්‍රාථමික සහ ද්විතියික මූලාශ්‍රය අධ්‍යයනය මෙන් ම සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීම සහ අන්තර්ජාලය භාවිතය ඔස්සේ දත්ත ග්‍රහණය කරගත් අතර ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ඔස්සේ විශ්ලේෂණය කරමින් මෙම අධ්‍යයනය සිදු කරන ලදී. පුරාවිද්‍යාත්මක අගයන් පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීමේ දී ප්‍රධාන දාගැබ් සහ පරිවාර දාගැබ් සතරකින් යුක්ත ව නිම කරන ලද දාගැබ් පහකින් තුනක නටඹුන් විහාරස්ථානය තුළ තවමත් ඉතිරි ව පවතී. එසේ ම ආරණ්‍යවාසී හික්ෂුන් වහන්සේලා භාවිත කළ භාවනා කුටි සහ සක්මන් මළුවල සාධක අදටත් දක්නට ලැබේ. පියන්පතක ආකාරයකට පිහිටා තිබෙන පැරණි ගල්ලෙන් ද පුරාවිද්‍යාත්මක අගයක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය. මෙම පිහිටි ගල්ලෙන් තුළ 18 රියන් සැතපෙන බුද්ධ ප්‍රතිමාවක් ද ඒ වටා හිඳි පිළිම, හිටි පිළිම සහ බුදුන් වහන්සේගේ සුවිසි විවරණය කැටයම් කොට තිබේ. පිහිටි ගල මත තනා තිබෙන මෙම අලංකාර බුද්ධ මන්දිරයට ප්‍රවේශ වන දොරටුව ශෛලමය පාෂාණයකින් තනා තිබීම විශේෂත්වයකි. එසේ ම විශාල ගල් පර්වත කිහිපයක් ද නටබුන් වී තිබෙන පැරණි වෛතාසය කිහිපයක් ද අනාවරණය විය. මෙම විහාරස්ථානයේ කලාත්මක වටිනාකම් පිළිබඳ ව සාකච්ඡා කිරීමේ දී අනුරාධපුර අවධියට අයත් යැයි සැලකෙන සිතුවම් කිහිපයක් පවතින අතර මේවා පිහිටි ගලෙහි ම සිතුවම් කර තිබීම විශේෂත්වයකි. තව ද ප්‍රධාන විහාර මන්දිරයේ ඇති මකර තොරණ ද කලාත්මක ලක්ෂණ පෙන්වන අතර එහි දේව, මානව, පක්ෂි, ඉරහඳ, ලියවැල් සහ වාමන රූපවලින් අලංකාරවත් කර තිබේ. මේ අනුව පුරාවිද්‍යාත්මක සහ කලාත්මක වටිනාකම් රැසකින් සමන්විත මෙම විහාරස්ථානයට වර්තමානය වන විට නිදන් සොරුන්ගෙන් සහ විවිධ අන්තවාදී පිරිස්වලින් බලපෑම් එල්ල වී තිබේ. අප්‍රකට ව පවතින ඓතිහාසික වැදගත්කමක් සහිත මෙම විහාරස්ථානය වර්තමාන සංචාරක ක්ෂේත්‍රයෙහි ලා විවෘත කිරීම කාලීන වසයෙන් වැදගත් වන අතර මෙම විහාරස්ථානය තුළ පවතින ඓතිහාසික වැදගත්කම පිළිබඳ විස්තර ඇතුළත් සගරාවක් හෝ පොතක් නිර්මාණය කර සහනදායී මිලට ජනතාව අතර බෙදා හැරීම, මෙම ස්ථානය අවට තිබෙන වන රක්ෂිතය සංචාරකයන්ට නැරඹිය හැකි ස්වභාව සෞන්දර්ය ආරක්ෂා වන පරිදි නිර්මාණය කිරීම, සංචාරකයන්ට අවශ්‍ය නවාතැන් පහසුකම් ලබාදීම, දක්ෂ මගපෙන්වන්නන් ලවා මෙම විහාරස්ථානයේ හා ඒ අවට ඇති වැදගත්කම පිළිබඳ පෙන්වා දීම සහ දෙස් විදෙස් සංචාරකයන්ගේ සංවරණය සඳහා ගමනාන්ත පහසුකම් සැලසීම ආදිය මගින් මෙම විහාරස්ථාන පරිශ්‍රය සංචාරක ක්ෂේත්‍රයෙහි ලා විවෘත කළ හැකි බැව් පෙන්වා දිය හැකිය. මෙලෙස පර්යේෂණය තුළ දත්ත විශ්ලේෂණයේ දී අවසන් වසයෙන් නිගමනය කළ හැක්කේ මෙ වැනි සිද්ධස්ථාන නිසි ලෙස සංරක්ෂණය කරමින් මෙම විහාරස්ථානය තුළ පවතින ඓතිහාසික වැදගත්කම සංචාරක ක්ෂේත්‍රයෙහි ලා විවෘත කිරීමට නිසි පියවර අනුගමනය කරමින් සංචාරක ගමනාන්තයක් ලෙස නගා සිටුවීම යුගයේ කාලීන වසයෙන් වැදගත් අවශ්‍යතාවක් වන බැව් අවසන් වසයෙන් සඳහන් කළ හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද: අනුරාධපුර රාජධානිය, ඓතිහාසික වටිනාකම, ගල්ලෙන් සම්ප්‍රදාය, ගමනාන්තය, ශෛලමය

¹ මානවශාස්ත්‍ර අධ්‍යයනාංශය, සමාජීයවිද්‍යා හා මානවශාස්ත්‍ර පීඨය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය madusankabandaranayaka42@gmail.com